برنجی سنه نومرو ٥٦ — ١٥ شوال ١٣٣٠

— جمعه —

١٤ ایلول سنه ١٣٢٨ — ٢٧ ایلول افرنجی سنه ١٩١٢

سرمحرر : شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره خانه‌سیدر .
حقه‌مقروز، اغراضدن سالم افکار ومقالاته صحیفه‌لرمز آچیقدر.

نشری تاریخندن اون کون کچمش نسخه‌لر ایکی غروشدر .

«HIKMET»
Journal turc, quotidienet politique
DIIRECTEUR-PROPRIETAIRE :
A. HILMY CHEHBENDER

حکمت

اداره مدیری : فلبه‌لی
محمد زهنی

اشترا بدلی :
برسنه‌لکی ٩٥ ، آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .
پوسته اتحادینه داخل ممالك اجنبیه ایچون قرق فرانقدر.

اعلانات ایچون اداره مدیریله کوروشمك لازمدر.

ABONNEMENT
un an : 95 piastres و six mois 54 p.
Uuion postale : un an, 40, six moi, 25 Fr.
Rédaction : Constantinople, Djagal oglou

نسخه‌سی : ١٠ پاره‌در

حقیقته خادم یومی غزته‌در

نسخه‌سی : ١٠ پاره‌در

مباحثه

عدالت واخوتك خارقه‌لری

[طرابلس وبنغازی اردوکاهلرینه برنظرعبرت]

تاریخدن،علوم وفنوندن درس آلامیورز، مدنیتك ترقی کوستردیکی یرلردن حتی بزی محیط اولان اقوام متجاوره‌دن عبرت آلامیورز. باری کورلرك بیله کوزینه کیره‌جك قدر واضح بر صورتله کندی وطنمزك بر اوجنده جلوه نما اولان منظره‌لردن عبرت آلسه‌ق !

افریقاده اول نه‌یمز وار ایدی وشیمدی نه‌یمز وار ؟ یالکز شوایکی سؤاله بسیط برجواب بولیش ، الك مدهش امراض اجتماعیه‌مزك سببلرینی کشف ایدیش دیمك‌در .

اولجه طرابلسده بویوك رتبه‌لی ادملرمز ، والی ، دفتردار ، متصرف وامثالی ملکیه مأمورلرمز ، فریقلرمز ، لولرمز ، والحاصل برحکومت وبرفرقه ایچون لازم کلن بوتون وسائط وارایدی . ولایتك ایکیوز بیك لیرایه قریب واردانی اورالری ایچون صرف ایتدکدن ماعدا هرسنه لااقل براوقدر پارده احتیاجات عسکریه ایچون صرف ایلیوردق . قحطلق سنه‌لری اعانات‌ده باشقا .

بویله محتشم برحکومت ماکینه‌سنه رغماً طرابلسده‌رونما اولان احوال اجتماعیه‌شوسوزلرله زبده‌ایدیله‌بیلیردی : اسایشسزلك ، اداره‌سزلك ضرورت ، سفالت واغتشاش. بو محتشم حکومت ماکینه‌سنك ، اهالی نقطهٔ نظریله ، هیچ برسبب موجودیتی یوق ایدی .

قوافل تجاریه یوللری تحت امینده دکلدی. عربان متمادیاً یکدیکریله اوغراشیورلردی . مکتبلر اندر ایدی . تجارت محدود ایدی . زراعت ، بیکلرله سنه اولکی طرزینی محافظه ایلیوردی. اوراده‌کی فرقهٔ عسکریه‌مز ، ویرکو تحصیلاتیله ، قبائل قیام اغتشاشلرینی تسکین ایله مشغول اولویوردی .

مملکتدن اصلا مندفع اولمایان ضرورتدن صرف نظر، هرایکی اوچ سنه‌ده برکره قحطلق‌ده اولیور. وبیکلرجه اهالی آچ قالیوردی ، حاصلی افریقای عثمانی، ادارة واجتماعیاً دنیانك الك آجیناجق یرلرندن بریسی ایدی .

*

بوکون بوقوجه خطه‌ده ایکی بیکباشی ، برقاچ یوزباشی ، بش اون ملازم، برقاچ مأمور وار .

تحصیلات وویرکولر مؤجل . صرفیات عمومیه‌مز اسکیه نسبتله پك اهون . بونکله برابر اهالی‌نك برقسم مهمی جهاده بالفعل اشتراك ایتدیکندن موظف .

اسکی منظرهٔ یأس وسفالت یرینه ، بر منظرهٔ امید وفعالیت قائم .

ساحلده‌کی شهرلر دشمن أنده . شهرلر یرینه اردوکاهلر قائم اولدی . بویله ایکن بو اردوکاهلر ، مکتبلره مالك . مینی مینی اولاد وطن، بومکتبلرده هم علم ومعرفت ، هم کرامت اخوت وهمده دشمن مشترکه قارشی وظیفهٔ مقاومت تحصیل ایدییور .

مشکلاته،دشمن قورشون کوللهلرینه رغماً ینه هرکس بشووش ، هرکس مفتخر ، هرکس امید وار ، هرآکس قارداش !

بروطن قارردا شلری اراسنده مقاتله ومنافسه یوق . هر طرف امنیت وآسایش ایچنده . مملکت عرب — تورك کبی معناسز بر تفرقه‌یه معروض دکل ..

والحاصل اسکی کراهت وزالت یرینه ، شایان غبطه برحالت قائم .

عجبا سببی نه‌در ؟

بو سببی کشفه اوغراشالم . بزم ایچون اکسیر حیات بیودر . بو سببی بولمالی‌یز . زیرا طرابلس غربده اولجه نمونه‌سنی کوردیکمز احوال مؤسفه ، حالا مملکتك هرطرفنده کورولمکده‌در .

طرابلسك اسکی حالیله بوکونکی حالنی مقایسه ایدرسه‌لك ، بوکونك دوندن أیی اولماسی ایچون هیچ برسبب مادی موجوددکل .بالعکس اسباب مادیه اعتباریله بوکونی دوندن فنا اولمالی ایدی .

*

اکر ذره قدر انصاف وایمانمز وارسه ، آرتق بوتون قبابا حتلرك هیئت متنوره ومدیره‌مزده اصول اداره ووحکومتمزده اولدیغنی اعتراف ایدلم .

عثمانلی افریقاسنده ، بویله برزمان تهلکه وفلاکتده حاصل اولان شو لطیف تحولی نظر اعتباره آلیرسه‌وق، بر مملکتك باعث نکبت وفلاکتی ، یالکز بزم سوء اداره‌مز واداره آدملرمز اولدیغنی تسلیممده مضطر قالیرز .

طرابلسده، بنغازی‌ده ، اسکی اداره‌ماکینه‌سنك برچوق ، اجزاسی اکسیلدی . شوحالده اورانك احوالال اجتماعیه واقتصادیه‌سی‌ده بو اکسیکلك نسبتنده خللدار اولمالی ایدی .

نیچون بونك معکوسی ظهور ایتدی ؟ چونکه : « طرابلسده حیات عمومیه‌نك انکشافنه حکومت مانع اولمامغه مجبور اولدی . اهالی‌یی کمال صفوتله وکمال صمیمیتله حکومته تشریك ایتدی ، . حاکمیت ملیه ، قوری برسوز اولمقدن قورتولدی . انور ، ضیا کبی حمیتلی وناموسلی ضابطلر ، اهالی برقویون سوریسی ومملکتی برچفتفتلك کبی تلقی ایتمدی .

آراده‌کی ، آیریلق وغیریلك قالقدی . حکومت ، یالکز ویرکو آلمغه ، عسکر آلمغه مأمور بر قهرمار ماکینه‌سی شکلندن چیقدی. خلق ، حکومته ، کز کندی موجود تیتنك زبده وتمثالی نظریله باقمغه باشلادی . کندی حسیات ووجدانیاتنك عزیز ومحترم طوتولدیغنی کوردی.. وبرچولده مدتمدتی براداره تشکیلنه ، برسوری محتاج ومع ماما فیه صبور خلقدن ، فداکار وغیور بر اهالی میدانه کتیرمکه موفقیت حاصل اولدی . دیمك یمك درکه هرزه‌ده ، شیمدیکی اصول اداره‌یی، شیمدیکی حسیات ونیاتی تبدیل ایدرده طرابلسده یاپه یاپدیغمز کبی یاپارسه‌ق ؛ پارلاق موفقیتلره نائل اولاجغز . بووطنك هرهانکی کوشه‌سنده ، ا ، افریقاده یاپدیغمز کبی یاپارسه‌ق ، خارقه‌لر کوره‌ره‌جکز .

حالا مفرمفرط مرکزیت دعوالری ، حالا سیونیست پیشه پیشرویله تغنی ایدیلن توران سودالری، حالا فنالغی بر فکر معززك الهاماتی ایجابی ایمش کبی کوسترملمزمك خیالری ، عثمانلی افریقاسنك بزه عرض ایتدیکی شومنظره قارشوسنده، افول ایدوب کیدییور .

ملوث ، عادی ، یالانجی دعوا وسودالرله پاپیلان اداره ، عثمانلی افریقاسنك کوستردیکی شو منظره ومثل ایله « . . . وزهق الباطل » دستوریله میدان ملیتدن قوغولیور .

عثمانلی افریقاسنك عالمه کوستردیکی شو جانلی مثال قارشوسنده بوتون لافلر ، معناسز برخیالات اغفال حکمنه دوشییور . اهالی ، هروقت ، افریقالیلر کبی یاپمغه حاضر . اهالی هروقت ، حکومتی کندی زبده وتمثالی ، کندی حاکمیت ووکالتی صورتنده تلقی‌یه حاضر .

لکن حکومت ، اهالی‌یه « برشی » نظریله باقمق ایچون ، فلاکتلره‌می انتظار ایده‌جك ؟ حکومت، طرابلس وبنغازیدن عبرت آلمایه‌جق‌می!

شیمدیکی قابینه‌یی ، بردرجه‌یه قدر بو حقیقتی آکلامش کبی کورییورز . لکن بزم « حکومت » کلمه‌سیله مراد ایتدیکمز معنا ، یالکز بوقابینه‌دکل ، علی الاطلاق ملتك اداره‌سنه مدعو اولان هرقابینه‌در . دونکیلر، بوکونکیلر ویارینکیلر ، هپ بومؤداده داخلدر .

آرتق تماماً آکلاشیلیورکه بو مملکت راشتیق بنیه‌لرك جلیز خیالریله ، فقیر دماغلرك متورم سانحه‌لریله اداره ایدیله‌مز. یالان یرینه حقیقت، ریایرینه صمیمیت ، حیله‌یرینه اخوت قائم وبونلر دستور حکومت اولمالی‌در. بودستورلرك مجموعی ایسه مسلك اعتصام‌در .

شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

تلغرافنامه‌لر

مقدمات صلحیه مذاکراتی

اوش ٢٥ ایلول — عثمانلی وایتالیان دلکه‌لری آره‌سنده جریان ایدن مذاکرات دوام ایلمکده‌در . ضیق ضیق تلغرافنامه‌لر تعاطی اولنیور.

استانبول ایله روما آره‌سنده ایکی نقطهٔ نظره‌دائر اولان اختلاف صرف معنوی‌در . تورکیه لیبیاده ذات شاهانه‌نك بروکیلنی بولندیرمق ایستیور . ایتالیا ایسه هیچ بر صلاحیت سیاسیه‌یی حائز اولمیان دینی برمرخص قبول ایدییور .

موسیو سازونوفك سیاحتی

پارس ٢٥ — مطبوعات سازونوفك انکلتره سیاحتی تفسیر ایده‌رك بالقانلر مسئله‌سنك اهمیتنی ذکر ایتدکدن صکره بونك انجق روسیه وانکلتره دولتلرینك متین بر تشبثی ایله حل اولنه‌بیله‌جکنی درمیان ایدییورلر .

بارون بیرشتاینك خاتی

برلین ٢٥ — بارون مارشالی استخلاف ایده‌جك اولانلرمیانده برنسدورف وکیدران وه‌خترك اسملری ذکر اولنمقده‌در .

قونت برختولدك نطقی

ویانه ٢٦ — (فره‌مدنبلاط) غزته‌سی قونت برختولدك نطقنی تفسیر ایده‌رك دییورکه :

آوستریا مجارستانك اوته‌دن بری قوی برتورکیه حکومتی تشکلی ضمننده آرزوسنك هنوز دوچار تبدل اولدیغی بونطقدن آکلاشیلیور(قونت ده‌ره‌نتال)ك کنج تورکاره مظاهرت ایتمسنك سببی ، اووقت ، اتحاد وترقی جمعیتی تورکیه‌یی تجدید ایده‌بیله‌جکندن حاصل اولان امیددر .

سلانیکده بومبا

سلانیك ٢٥ — سلانیکدن استانبوله کلمکده اولان ترن صاری ـ کول وکلندیر آره‌سنده وضع اولنمش بربومبایه تصادم ایتمشدر. یالکز لوقوموتیف خفیف صورتده بوزولمشدر . ترن یولنه دوام ایده‌بیلمشدر .

انسان ضایعاتی یوق‌در سوءقصدك فاعلی مقتول اولمش جسدی بولنمشدر .

خط درعقب تعمیر اولنمشدر .

بالقانلرده

پارس ٢٥ — (تان) غزته‌سنه پترسبورغدن اشعار اولنیور :

بالقانلردن الك صوك وارد اولان موخش حوادثلر، احوال عمومیه‌نك کسب وخامت ایتدیکنه دلالت ایتمکده‌در .

موسیو سازونوفك سیاحتی اوزرینه ابتنا اولنان امیدلر تناقص ایتمکده‌در .

ـ عثمانلی ـ

شئون مهمه

حضوره قبول

اشقودره هیئت تحقیقیه‌سی رئیس مشیر کاظم پاشا دون حضور همایونه قبول بیورلمشدر .

*
* *

امریقا سفیری موسیو وفهیل اوکمزده‌کی جمعه ایرتسی کونی زوالی ساعت اوچده حضور همایونه قبول بیوریله‌جقدر .

ولی‌عهد سلطنت یوسف عزالدین افندی حضرتلری

(نویه قرایه پره‌سه) دن

ولی عهد عثمانی یوسف عزالدین افندینك احوال صحیه‌سی حقنده (اولاخ) ده آتیده‌کی راپور نشر ایدلمشدر . دولتلو نجابتلو ولی‌عهد عثمانی حضرتلرینك احوال صحیه‌لری متمادیاً اعادهٔ صحت ایتمکده‌در . ایلولك ٢٢ نجی پازار کونی اطبا طرفندن وقوع بولان قونسولتاسیون نتیجه‌سنده هیچ براثر مرض تحقق ایتمه‌مشدر. اساساً خفیف اولان فقدان الدم کاملاً زائل اولمش موازنهٔ بدنیه اوچ کیلوغرام قدر تزاید ایتمشدر.

امضا : پروفسور دوقتور شلایسینغه‌ر ، سرای اطباسندن دوقتور قونرید . »

عثمانلی مانوره‌لری

عثمانلی مانوره‌لری بتون صوك بهار موسمنده امتداد ایده‌جکی وبو مانوره‌لر ایچون کله‌جك هفته برنجی قول اردو قوماندانی عمر یاور ، ارکان حرب رئیسی هادی ، رئیس ثانی محمود پاشالرك ادرنه‌یه کیده‌جکلری ایشیدلمشدر .

بریالان

خارجیه ناظری ـ ارمنی قومیتی لری

ارمنی قومیته‌لرینك خارجیه ناظری نورادونکیان افندی‌یی قتل ایده‌جکلرینی بیلدیردکلرندن ناظر مشارالیه معیتنده برقاچ سلاحلی اولمدیغی حالده سوقاغه چیقمیور . بوخبر درسعادتدن ویانه‌یه اشعار ایدلمشدر. بوحوادثی یاران آمرولیتوس غزته‌سی بواشعارك بی‌اصل واساس اولدیغنی‌ده علاوه ایدییور .

مشاورهٔ مالیه انجمنی

دون مالیه نظارتی مستشاری مهران افندینك تحت ریاستده مشاورهٔ مالیه انجمنی اجتماع ایده‌رك مسائل مهمهٔ مالیه حقنده مذاکره جریان ایتمشدر .

سفیرلر

اوستریا سفیری ایله امریقا فرانسه المانیا سفارت ترجمانلری دون خارجیه ناظرینی زیارت ایده‌رك ملاقات ایتمشلردر .

اجتماعیات

اصل محتاج اولدیغمز عجبا هانکیسی ؟...

— ١ —

جهات مادیه وعملیه

شویله برسؤال برچوق جوابلره معروض قالیر؛ هرنقطهٔ نظره کوره بر احتیاجدن ، جمعاً یکون لاتحصی احتیاجاتدن بحث ایدیله‌بیلیر ... بوسؤال ، حقیقتده پك متنوع ومتعدد احتیاجاتمز بولندیغنی رد ایتمه‌مکله برابر بونلر بیننده الك زیاده وهپسندن اول نه‌یه محتاج اولدیغمزی تعیین مقصد نده‌در . ایشته بومقصد ، شو مقاله‌یی وجوده کتیرمش اولیور .

تفصیلاته کیریشمه‌دن اول بن بواس الاساس احتیاجاتی بیلیرمیسکز نه‌یه بکزه‌تیورم : هانیا بعض مجرد پدر ویا عائله‌مورونا تیله زنکینله‌شمش، بووارلغله بین الاغنیا کندیسنه بر آهنك انسلاك ویرمك هوه‌سنه دوشه‌رك برسائقه تقلید خام ایله‌همان اوستنه باشنه برچکی دوزن ، خانه‌سنه لزوملو لزومسز ، مناسبتلی مناسبتسز برطاقم اوانی واثاث طولدورمق صورتیله برشکل فاخر ویرمك ایسته‌مش ، بو ارزو نمایشله صالونك کوشه‌سنه برده‌مزین ، محتشم برپیانو یرلشدیرمش وفقط نه کندیسی ، نه افراد عائله‌سندن بری پیانو چالماسنی بیلمه‌دیکی ایچون او آلت صائحه بر جسم صامت حالنده محافظهٔ مکان ایده کیتمش ، عادتا برآینه‌سز قونصول شکلنده قالمش نوهوسان زمان یوقمی ؟ .....

شو تصویر ایتدیکم موجودات آره‌سنده الك زوالللی ، الك شایان مرحمت اوله‌رق قارشیکزده اوبیکناه پیانونك ترسم ایده جکنده شبهه ایتمز سکز یا ...

چونکه اساسنده چالینمق و دیکله‌ینلرینه حظ وانبساط ویرمك اوزره اعمال واحضار ایدلمش اولان بو آلت طربك، بویله مقصود بهنك طبان طبانه عکسی برحالده بولندیرلمسی معنیً اوکابر ظلم ، مادةً اوکا صرف ایدیلن نقوده براسراف وبیهودکی ، آلاته قارشی برقدرشناسلق ، حتی برمناسبتسزلك دیمك اولمازمی ؟

*
* *

توضیحاتمه « تقلید » دن باشلایه‌جم: تقلید حد ذاتنده ممدوحمیدر ، مقدوحمیدر ؟... بوده برسؤال . اکر شرائطنی جامع ایسه ، دنیاده حیاتك تقالید متوالیه‌دن باشقا برشی اولمادیغنی ادعا ایده‌بیلیرم . لکن قیود وشروطنی برطرف ایدنجه ، الك نافع ایکن الك مضر برشکل، ایشته شیمدی تصویر ایتدیکم پیانویه بکزر برحال آلیر .

قیود وشروطنی جامع برتقلیده ، بزده لسان شرعده « بدعت حسنه » نامی ویریلیر . شرعاً ده قبول اولنان تقلیدك بدعت حسنه اوله بیلمه‌سی ایچون نه لازم ایسه اونی اول باول بیلمك وتمامیله تطبیق ایتمك ایجاب ایدر . بو قاعده دائرسنده بدع حسنه‌نك کافه‌سنی کمال سرعتی ایله قبول وتمثیل ایده‌بیلیرز . بونی بوقاریکی مثالمزه اویدوره‌لم :

هرناصلسه زنکینله‌شن او ذات ، غناسندن استفاده ایده‌بیله‌جك واسطهٔ مادیه‌یی اله کچیرنجه